

HEMNA SE'N HÈ, NON SE'N NÈISH

Era influéncia deth genre e deth sèxe
ena forma de pensar

Anne Ripa Tous

8 de març de 2022



INSTITUT
D'ESTUDIS
ARANESI

acadèmia aranesa
dera lengua occitana

Conferéncias

Damb era collaboracion der INS d'Aran

Era existéncia der Institut d'Estudis Aranesi – Acadèmia aranesa dera
lengua occitana, e aguesta publicacion, son possibles gràcies ara ajuda de:
Generalitat de Catalonha
 Departament de Cultura
 Departament de Justícia
Gobierno de España
 Ministerio de Ciencia e Innovacion
Deputacion de Lhèida
 Institut d'Estudis Ilerdencs
Conselh Generau d'Aran
Baqueira Beret S.A.
Ajuntament de Naut Aran
Ajuntament d'Es Bòrdes
Tolo&Associats
Donacions privades

Era seccion aranesa der Institut d'Estudis Aranesi – Acadèmia aranesa dera
lengua occitana ei formada per Jusèp Loís Sans, Angelina Cases, Ròsa
Maria Salgueiro, Miquèu Segalàs, Jèp de Montoya, Elvira Riu, Lourdes
Espanya, Bernat Arrous e Tonho Castèt. Formen era seccion
estandard Joan Salas Lostau, Patrici Pojada, Jacme Taupiac, Florian Vernet,
Felip Carbona, Claudi Balaguer e Franc Bardou.

© Anne Ripa Tous

© Institut d'Estudis Aranesi-Acadèmia aranesa dera lengua occitana

1èra edicion: març 2022

DL: DL L 48-2022

PRESENTACION

Era Acadèmia aranesa dera lengua occitana ei satisfèta de daurir damb aguesta conferéncia era recèrca e divulgacion a joeni investigadors que seriosament hèn un conscient trabalh de documentacion damb metodologia scientifica.

Anne Ripa Tous hè ua recèrca sociau e justifique ua ipotèsi dempús d'un long e documentat procès A cercat en hònts diuèrses e a completat es sues determinacions damb ua enquesta que li a servit entà consolidar es sues teories.

Inicièc eth sòn trabalh pendent eth Bachelierat en INS d'Aran e ara, que ja ei ena Universitat l'a completat e mos l'auferís ena volentat de contribuïr a ua milhora sociau.

Eth 8 de març, *dia internacionau des hemnes*, a incorporat entre es sues motivacions, era denóncia deth *sexisme*. Era magnífica conferéncia de Anne Ripa Tous s'incardine absolutament en aguesta tematica dera discriminacion per motius sexuals. Er Institut d'Estudis Aranesi conscienciat des mancances qu'encara viuem en aguest encastre injust, contribuís ara reflexion damb aguesta aportacion. Era Acadèmia se solidarize damb es reivindicacions d'aguesta data contra aqueres actituds que hugen dera objectivitat, e contra aqueri que viuen condicionats per prejudicis qu'altèren era valoracion des persones pes sòns pròpis mèrits en tot qu'agraís a Anne Ripa Tous era sua ajuda en aguest auanç sociau.

Jusèp Loís Sans Socasau
**President der Institut d'Estudis Aranesi-
Acadèmia aranesa dera lengua occitana**

Er objectiu d'aguesta conferéncia ei sajar d'exposar quini son es factors que intervien ena nòsta manèra de pensar e d'actuar en tant qu'òmes e hemnes. Es preguntes des quaus partís era mia investigacion son: son era nòsta identitat e eth nòste comportament, resultat sonque biologic o educatiu, o es dus concèptes i influïssen? En quina mesura afècte cada un d'eri e de quina forma? qué compòrte aguest hèt? De qué parlam, en definitiva, quan parlam d'òmes e de hemnes?

Era mia ipotèsi sus eth tèma ei qu'eth sèxe pòt auer bèra influéncia ena nòsta forma de pensar e actuar mès que tanben jògue un papèr important era educacion.

Entath desenvolopament d'aguesta idèa, definisqui es concèptes basics e hèsqi un recorregut pera evolucion des concèptes de genre e eth sèxe entà saber coma an adquirit eth significat qu'ara coneishem.

Çò de mès curiós sus eth tèma ei eth hèt de que cada persona ei un mon, ei a déder, que i a infinites formes de pensar qu'ath dessus son fòrça disparières entre eres. Açò me pòrte a voler sajar de trapar bèth punt que les relacione e en aguesta conferéncia è decidit centrar-me en aspècte deth sèxe e eth genre; ja que me permet barrejar tant aspèctes biologics coma psicologics.

1. Diferéncia entre sèxe e genre

Aguesti dus concèptes an anat prenent significat ath long dera istòria enquia arribar ath coneishement actuau. Mès, encara ena actualitat tendim a confoner-les; ei per açò que considèri de relevanta importància, començar aclarint es concèptes principaus e indispensables en tèma tractat:

1.1 Definicion de sèxe

Eth sèxe ei un aspècte biologic, ei a díder, que ven determinat pera natura. De manèra que, un parelh des vint-e-tres parelhs de cromosòmes a on se trape organitzat eth nòste ADN, era nòsta informacion genetica que definís es nòsti rasgues coma eth nòste aparelh sexuau, adquirís eth nòm de cromosòmes sexuaus.

En cas d'èster XX, se ditz qu'èm femelhes e neishem damb popes e natura, en cambi, se son XY, èm mascles e auem penis e testicles. Açò ei çò que determine era nòsta part biologica.

1.2 Definicion de genre

Eth genre hè referéncia ath nòste comportament e as diuèrsi aspèctes relacionats damb era nòsta manèra d'actuar; era forma de vestir, es normes de conducta, eth vocabulari que hèm a servir,...

Atau que non dèishe d'èster un concèpte sociau que preten posicionar, en tot diferenciar, a mascles e femelhes e dar-les ues carateristiques pròpies.

1.2.1 Era identitat de genre

Ei era manèra individuau de percéber eth nòste genre, ei a díder coma se sent cada un en sòn interior. Aguest non a perque coïncidir damb eth sèxe dera persona; ei eth cas des transexuaus. Per exemple, ua persona que peth sòn sèxe denominariem mascle, mès, que se sent hemna o vicevèrsa.

1.2.2 Expression de genre

Se referís ara forma com presentam eth nòste genre, com ac sentem personaument.

Aciu trapam es estereotips de genre; a on a lòc era imatge der

òme viril e era hemna femenina. Açò mos pòrte ara acceptacion de dus ròls de genre, es quaus dictaminen ua seriea d'actituds e accions a préner entà cada sèxe. Atau coma ara normalizacion des madeishes, enquiath punt d'assumir-les coma soletes formes de comportament possible o coma es formes corrèctes sociaument.

2. Origèn e evolucion des concèptes de sèxe e genre

Dempús de conéisher eth vertadèr significat d'aguestes paraules, es doptes e era curiositat son encara mès grani.

A finaús deth sègle XVII e començament deth sègle XVIII, ei quan se comence a plantejar era següenta qüestion; qué ei lo adquirít e qué ei lo naturau ena nòsta identitat?

Pendent era Ilustracion, eth sègle des Lums, trapam dues corrents contràries: eth determinisme biologic e eth constructivisme socioculturau.

2.1. Determinisme biologic

En prumèr lòc, era màger part de mètges parlen de motius biologics, concretament expliquen qu'es hemnes son mens fòrtes degut ara sua biologia. D'auti filosòfs tanben an sostengut aguestes postures. Aguesta idèa ei defensada per filosòfs coma Kant o Rousseau; eth darrèr, probablement eth màger defensor dera idèa. En un des sòns escrits defensant atau era desigualtat e inferioritat des hemnes ditz:

«Tota era educacion des hemnes a de hèr-se en referéncia as òmes. Agradar-les, èster-les utils, hèr-se estimar e aunorar per eri, educar-les de joens, suenhar-les d'adults, aconselhar-les, assolaçar-les, hèr-les era vida agradable e doça: aguesti son es déuers des hemnes de toti es tempsi e çò qu'a d'ensenhar-se-les des dera enfància»

Aguesta actitud adòpte eth nòm de determinisme biologic.

2.1.1. Estructura cerebrau

Pendent ans a estat, e encara seguís estant, un tèma polemic, s'a considerat qu'era estructura cerebrau mèrque ua diferéncia entre òmes e hemnes.

En an 1900, un doctor e scientific aleman cridat Paul Juilius Moebius publicuèc un assag titolat “Era inferioritat mentau des hemnes» en quau afirme lo següent:

«En toti es sentits demore entièrament demostrat qu'ena hemna son mens desvolopades cèrtes porcions deth cervèth de soma importància entara vida mentau, taus coma es recontorns deth lòbul frontau e temporau; e qu'aguesta diferéncia existís des dera neishença».

Considèrè que naturaument era hemna a adaptat es sòns ròls a parir e criar, e en aguesta adaptacion s'inclodís era inferioritat mentau, a mès de considerar-la egoista, mentidèra e incapabla de concebir era justícia, d'entre d'autes causes.

Per contra, era neuroscientifica Sandra Witelson, estudiadora de tres mòstres deth cervèth de Einstein en 1990, afirmaue era existéncia d'un cervèth de hemna e un cervèth d'òme. «Poderíem seguir e elaborar un listat de cents de diferéncias anatomiques e quimiques entre es cervèths d'òmes e hemnes, e açò serie cèrt en d'auti animaús tanben», diguèc en Ottawa. Publicuèc era sua ipotèsi en 1999 en un article nomenat “Er excepcionau cervèth d'Albert Einstein”. A mès, Witelson tanben senhale qu'ath torn des cinc semanas, es embrions masculins se “capbucen” en testosterona, ua ormona masculina, e açò va a cambiar es sòns cervèths, e per tant ada eri.

Actuaument, cada còp son mès es científiques e científics, coma Daphna Joel, es que defensen que tot e qu'ei vertat que trapam bères caracteristiques mès comunes en cervèths femenins e d'autes en cervèths masculins, açò non supause era existéncia

d'un cervèth masculin e un cervèth femenin, se non qu'es diferéncias pòden trapar-se en bères parts.

2.1.2. **Cromosòmes sexuaus e Ormònes**

Ua auta des explicacions que se da ad aguestes diferéncias der ambit biologic, ja que se sap qu'er origen non ei era forma de cervèth, son es ormònes; ara que s'a demostrat qu'aguestes influïssen ena conducta des persones en tot modificar es sòns impulsis primaris e eth sòn estat emocionau.

Es cromosomas sexuaus tanben codifiquen entà un caractèr determinat. Ei atau, qu'enes dus sèxes se trapen influéncias d'aguestes, mès sonque parlen de probabilitats. Per exemple, es òmes acostumen a èster mès agresius perque er alel portador dera agresivitat ei er X; de manèra qu'es hemnes en auer-ne dus, presenten diuèrses formes que se compensen entre eres, mentres es òmes coma sonque n'an ua, non pòden contrarestar.

Ath madeish temps, segontes eth nòste sèxe, eth nòste còs segrege ua seria d'ormònes, e se diden que son aguestes es que pòden mercar vertadèrament es diferéncias entre sèxes. En cas des mascles trapam es ormònes androgènes, predominant en sòn sistèma era testosterona. En cas des femelhes parlam d'estrògens, qu'acostumen a sensibilizar eth caractèr e degut as cambis ormonaus que patissen pendent era menstruacion, acostumen a auer ua alteracion en sòn instint maternau. Adicionaument, pendent era menstruacion, es hemnes viuen ua serie d'alteracions ormonaus importantes.

Resumidament, ei cèrt que i a cèrtes caracteristiques biologiques que diferéncien es dus sèxes, a part des que coneishem e consideram evidentes coma es genitaus e eth sistèma reproductor; trapam diversitat en estil cognitiu e es capacitats intellectuaus. Mès ei important non campar aguest hèt des d'un punt d'enguarda determinista, coma un hèt qu'ei atau e non se pòt cambiar. Ja que d'èster atau comportarie era

possibilitat de justificar actes de violència o situacions de discriminacion e desigualtat.

2.2. Constructivisme socioculturau

Contràriament, es pensadors defensauen era adquisicion de cèrtes qualitats o pensaments per caractèrs sociaus; ei a díder, era existència de cèrta influéncia culturau ena formacion deth caractèr e es caracteristiques de cada persona.

Olimpia de Gouges, representanta des drets des hemnes, redactèc era Declaracion des drets dera hemna e era ciutadana en 1791, en plena revolucion francesa; un periòde de revòuta que comence en 1789 en França; en que i participen, per part deth pòble, idees fòrça liberaus e de igualtat mès que descueden ara hemna en fòrça aspèctes.

Mès tard, en sègle XX, era polemica continue; en 1949, Simone de Beauvoir, escriu un libre nomenat “le deuxième sexe” en que se plantegen qüestions deth genre; e se plantege en quini aspèctes eth hèt d'èster hemna condicione era sua vida. Era frase mès coneishuda e que sintetize un shinhau eth libre, ei “ On ne naît pas femme: on le devient.”

Aguesta òbra desencadenarà era luta feminista. En començament se considerèc pornografica e inadequada sustot pes sectors religiosi.

Trate tèmes coma era emancipacion dera hemna, eth sòn ròl de criar o es diferents opressions que patís. Eth motiu mès jutjat ei era imatge que se li da ara maternitat, coma un simbèu de limitacion dera libertat des hemnes.

2.2.1 Exemples de coma influís era societat

Aué en día ja se sap clarament, encara que continuen auent estudis que sajen de demostrar çò de contrari, qu'era societat influís enes persones. Aguesta ac hè de diuèrses manèrs, bères

ues mès dirèctes e d'auetes mès discretas.

2.2.1.1. Estetica

Esteticament trapam fòrça influéncias que son molt faciles d'identificar mès qu'auem tan asumides per tradicions o cultures, que molti viatges non èm conscients dera sua preséncia.

Era influéncia en aspèctes estetics comence des de ben petiti tant sigue en detalhs mínims as que non dam importància coma es diboishi enes borrasses, es colors, es joguets, es libres,... La trapam en lèu toti es aspèctes deth nòste entorn.

Aué en dia, era societat se comence a despréner d'aguestes normes absurdes, i an personatges que destaquen, coma eth coneishut Harry Styles, un cantant e compositor britànic coneishut mondiaument, que tringue totaument damb era estética tradicionau en tot vestir-se damb ròba considerada de hemna.

2.2.1.2. Publicitat

Era publicitat serie un des aspèctes socials influencians. Moltes publicitats diferéncien entre sèxes o van dirigides a un public concret segontes eth producte o servici anonciat. Un bon exemple siguec ua campanha publicitària de joguets infantius deth Carrefour que gessec en Argentina en an 2018, ena quau apareishien es mainatges coma champions en tot jogar damb coches o similars e es mainades coma codinèras damb airines de casa.

2.2.1.3 Hobbies

Un aute exemple d'inculcacion culturau sexista son es hobbies. Per exemple libres o condes infantius, atau coma era màger part de pellicules puerils. Aguestes abarquen istòries similares enes qu'ara imatge masculina se li atribuïssen aspèctes coma era fòrça o era eroïcitat; mentres qu'era imatge femenina se mòstre mès

sensible e delicada. Un exemple fòrça comun ei era tipica princesa qu'ei sauvada peth sòn príncep. Molti d'aguesti estereotips son provocadi per tradicion ath long dera istòria. De hèt, influïssen tanben enes nòstes aficions, per exemple; es òmes se considèren milhors en espòrt e ei ben vist qu'ac practiquen, a mèns an moltes mèns oportunitats ena màger d'espòrts qu'es hemnes, ja qu'a mèns fama er espòrt masculin; ua gran mòstra serie eth fotbòl.

Aguest hèt tanben se ve reflexat enes itineraris educatius. Non hè guairi ans encara se veiguie qu'es carrères, tament coma es mestièrs, auien sèxe. Ei a díder, i auien bères ues considerades entà hèmnes e d'outes entà òmes.

2.2.1.4 Lenguatge

Eth lenguatge tanben resulte sexista en nombroses situacions. Prumerament ac trapam en lenguatge generau ena màger part des lengües; un exemple en serie eth castelhan, eth quau utilitzam eth masculin entà generalizar quan parlam de gojats e gojates en un madeish contèxte. A mèns, fòrça expressions coloquias dèishen en inferioritat ara hèmna o as caracterisitiques associades sociaument ad aguesta; coma “es la polla” entà ua causa positiua, o “es un coñazo” entà parlar d'ua situacion engüegiua. Tanben trapam aquest usatge masclista deth lenguatge en bèri genres musicaus, coma eth coneishut reggeaton qu'objectivize eth còs dera hemna e li atribusís era mision de complaer ar òme, normaument sexuaument.

2.2.1.5. Conducta

A part des influéncias estétiques que son mèns evidentes, tanben trapam molti aspèctes qu'influïssen ena nòsta conducta, e fòrça d'eri van directament relacionats damb era influéncia estetica.

En prumèr loc, ath long des ans, era societad a dictaminat cèrtes normes de conducta e a autrejat uns ròls determinadi entà cada sèxe.

Se remontam quauqui ans tà darrèr aguesti encara èren mèstres estrictes, ère inconcebible gesser-se deth papèr que tocaue desvolopar peth genre. D'aguesta manèra era hemna auie era obligacion de suenhar ath sòn òme, dar-li hilhs e hilhes e dedicar-se as trebalhs dera casa. Per contra, er ahèr der òme ère molt disparièr, eth s'encuedaue de trabalhar dehòra de casa entà mantier ara familha.

Afortunadament, aué en díá es diuèrsi airaus son mèstres distribuïdes e de bèra forma i a mèstres libertats d'eleccion.

2.2.2 Transexualitat

Ua persona transexuau ei ua persona que se sotmet a tractaments mèdics entà cambiar eth sòn sèxe damb eth que non se sentís identificada.

Era idea dera transexualitat, eth quau ei un hèt reau, trinque per complet damb era idea de qu'era biologia, per miei des ormònes te mèrquen ua determinada manèra d'èster.

3. Conseqüències en àmbit sexo-afectiu

3.1 Òmes e hemnes en sexe

Un des exemples mèstres insidiós ei era idèa de qu'es òmes son biologicament configuradi entà auer mèstres d'ua pareilha sexuau mentres qu'era imatge femenina ei era dera hemna fidèu damb sonque ua pareilha sexuau pera sua estructura biologica especifica. Atau se prescriu eth nòste comportament sexuau e s'explique era forma dera que son umiliades es hemnes quan mantien relacions sexuaus damb mèstres d'ua persona, contrària ara aprobacion des òmes peth madeish comportament.

Es contenguts pornografics ne son ua bona exemplificacion.

Aguesti acostumen a èster masclistes; dedicadi as òmes, es quaus administren eth sòn contengut ja que son qui la dirigissen.

Conven remarcar, qu'eth porno abituau ei masclista e restrictiu; reconeish ua estructura eteropatriarcau qu'asumis rols de genre e estereotips corporaus. Atau madeish, seguís ua estructura narrativa per miei dera quau se ten pòc en compde era satisfaccion femenina. A mès, fetichen era agression sexuau e inculquen era cultura dera violacion en tot normalizar era violéncia sexuau contra era hemna utilitzant lenguatge “missògen” e convertint eth còs dera hemna en objècte de satisfaccion.

Aguest hèt se mòstre fòrça clar en cas dera manada, un cas de violacion qu'auèc lòc en Pamplona en 2016, en que, un grop de cinc òmes violèc a ua joena de dètz-e-ueit ans e grabèc er acte; aguest vidèu siguec eth mès cercat en contengut pornografic. Tanben trapam fòrça vidèus parièrs en diuèrses planes web porno.

3.2. Hemnes e òmes en amor romantic.

Que vò díder amor romantic? Soent mos hèm era madeisha qüestion, e reament, cada un percibís er amor d'ua forma disparièra. Mès, pòc a pòc, se li an atribuit ua seria de caracteristiques que s'an impausat coma indispensables entà identificar er amor. Se li a tachat d'indestructible e infinit e se ditz qu'ei objècte deth destin, per tant non ei controlable e ei predeterminat. Tanben se parle fòrça de dà'c tot per aquera persona o d'ua garantia que pòt contra tot. Açò se mòstre en nombrosi hèts dera nòsta vida vidanta. Un d'èri molt òbvi e qu'a mès pòrte molti ans formant part dera vida der màger part dera poblacion, ei eth matrimòni, aguest non dèishe d'èster un contracte en quau era parelha se compromet a ua entrega totau, indestructibla e eterna.

Aguesta definicion d'amor s'impause sociaument miejançant

disparièrs mieis comunment utilizats pes persones, mès ac auem tant interiorizat e normalizat que vertaderament fòrça viatges non èm consciènti dera sua preséncia, mès aguesta manipule de totes formes era nòsta manèra de concebir er amor.

3.2.1 Literatura

Un des exemples d'òbra tradicionau que plasme era idea d'amor preconcebuda ei "*Tirant lo Blanc*" de Joanot Martorell; ena que se mòstre era conservacion sustot dera hemna deuant es pecats der amor encara non acceptat o eth drama que supausen es obstacles que se crotzen damb aguest amor cercat. Eth papèr dera hemna ei mostrar-se pacienta maugrat era sua inestabilitat emocionau creada per amor degut ara sua sensibilitat. A mès demore era luta der òme entà conseguir eth sòn amor e atau posseir-la. Contrariament, er òme adòpte ua posicion totaument disparièra, ei un lutador que batalhe pera man dera sua dama, a mès se mòstre orgolhós en mantier relacions sexuaus damb era sense èster encara acceptades a falta d'auer concebit matrimòni, mentres qu'era hemna asumís era culpabilitat.

3.2.2 Musica

Era musica tanben mòstre molti viatges un concèpte predeterminat der amor romantic. Ei eth cas dera cançon "No puedo vivir sin ti" qu'a estat interpretada per fòrça artistes; aguesta parle dera necessitat e era dependència creada envers era auta persona, atau coma dera impossibilitat de víuer sense era. Un aute exemple serie "Sueño" de Beret e Pablo Alboran, que tracte era entrega totau ara parella, dar-li tot ar auta persona e sacrificar-te per era. Tanben parle deth destin e era demora dera arribada d'aguest amor ath quau entregar-se, a mès repetís eth concèpte de non poder víuer sense er aute.

Aguestes cançons parlen der amor romantic preconcebut mès

non acaben de diferenciar entre sèxes, per contra, fòrça cançons coma “mala mujer”, “demasiadas mujeres”, “no soy una de esas”,... placen ara hemna coma era dolenta, per non contentar ar òme.

3.2.3 Cinematografia

En aguest ambit trapam moltes des pellicules mès coneishudes per tot tipe de public, coma son es pelis Disney. Un exemple ei “La Sirenita” ena qu’apareish er amor a prumèra vista succedit per ua serie de sacrificis coma quan era protagonista hemna renóncie a tot, inclus era sua votz, entà arténher ar amor dera sua vida.

Lèu tot lo relacionat damb es pellicules de princeses Disney, presente eth ròl de qu’eth princep les sauve, açò s’a acabat aplicant ara vida reau enes relacions, ei d’a on proven era dependéncia o era mòstra de seguretat d’ua hemna quan a un òme ath sòn costat. Per exemple “La bella durmiente”, “ La Cenicienta”, “Blancanieves y los siete enanitos”,... Actuaument aguest aspècte comence a cambiar e tanben se ve enes pellicules damb representacion de princeses coma Brave, hemnes fòrtes e independentes que luten per çò que vòlen aconseguir e se sauen ada eres madeishes.

3.2.4 Television

Molti des *realitys* d’interès sociau dan ua imatge molt marcada des ròls laguens d’ua relacion segontes eth sèxe. Metem coma cas “La isla de las tentaciones” un programa en que diuèrses parelhes sòn temptades per d’autres persones e méter a pròva era sua relacion damb era intencion de solidificar-la. En aguest programa, ena majoria de casi, se mòstre clarament era imatge dera hemna gelosa e isterica qu’exagère es comportaments dera sua parelha coma conseqüéncia de non èster capabla de controlar

es sòns sentiments. Per contra, era imatge masculina se mòstre mès tranquilla e serena, sense mostrar lèu es sòns sentiments.

3.2.5 Mites

Resumidament, er amor romantic presente ua seria de mites coma tanben se ven reflexats enes exemples anteriors,

Era normalizacion de toti aguesti mites mos hè a pensar que cercam aguest tipe de relacions per voluntat pròpia e non per influéncia dera societat en quant ara idèa d'amor.

En conclusion, er amor non aurie de hèr mau, ne aurie de supausar era eleccion entre un madeish o ua madeisha e era sua o es sues parelhes, ne molt mens a d'èster mèrcat per ua seria de normes entà dictaminar era parelha ideau. Er amor, en quinsevolh des sues formes, ei estimar e estimar compòrte respectar e suenhar, sense hèr mau, limitar ne controlar e aguest se pòt produsir entre persones e relacions de tot tipe non sonque enes omogames eterosexuaus. Non i a cap besonh dera existéncia d'ua imatge masculina e ua femenina ne des ròls que se les an impausat. Er amor ei, peth dessús de tot, liure.

4. Eth genre enes diuèrses cultures e epòques:

En païsi coma Espanha, non hè guairi ans, eth genre encara definie molt mès era personalitat, ja qu'és caracteristiques que s'autrejauen segontes eth sèxe èren molt mès estrictes. Per exemple as hemnes non les ère permetut estudiar, ne liéger, ne trabalhar, ne votar, ne decidir arren per eres madeishes, sonque servien entà parir, criar e encuedar-se des ahèrs dera casa. A mès es locaus sociaus acostumauen a èster d'òmes o de hemnes, pògui eren d'assisténcia mixta. Damb eth pas deth temps, passèren a igualar-se leugerament. Tant òmes coma hemnes podien estudiar e trabalhar. Mès non damb es madeishes condicions. Enes escòles de cada sèxe, s'ensenhauen cèrti

contengudi e de cèrta manèra. Pendent eth franquisme, es escòles de hemnes auien ua assignatura dedicada a aprèner ahèrs dera casa, coma codinar o limpiar, ja qu'èren es encuedades d'auer ben era casa. En d'autes paraules, pendent fòrça temps, era mission de totes es hemnes ena vida ère trapar lèu a bèth òme damb qui maridar-se entà auer hilhs e hilhes e criar-les.

Un àmbit dirigit per òmes ère era política causa ena quau es hemnes auien mens dreus; non siguèc enquia 1931 qu'es hemnes formèren part d'aguesta damb era eleccion de Clara Campoamor e de Victoria Kent coma diputades; en aqueth moment es hemnes encara non podien ne votar. Siguèc en aquest madeish an quan s'artenhèc eth sufragi femenin. Era participacion des hemnes en ambit politic ei un gran pas ja que supause era sua implicacion ena societat.

5. Enquesta

È realizat ua enquesta a 287 persones. Es persones son de diferenti sèxes, edats e nacionalitats entà auer mès variabilitat enes respòstes damb era fin d'obtier resultats mès generaus e fiables. En aquesta enquesta, se tracten tèmes diuèrsi relacionats tostemp dirècta o indirèctament damb eth sèxe e eth genre; se cerque sustot sajar de hèr a pensar e a reflexionar as individus que la realizen.

Era enquesta ei constituïda per dètz-e-sèt qüestions, combinant diferents tipus, Ara segudia vos mòstri beth exemple.

En ua des qüestions, damb er objectiu de corroborar era existència d'aguestes diferéncias impausades sociaument entre sèxes, se demane sus es privilegis o es auantatges qu'a suposat eth sèxe e, per tant, eth genre, a cada persona.

A un 6,6% des persones les auie aportat tant privilègis coma limitacions. Ua enquestada didie: «Coma privilègi dideria qu'ara ora de mostrar es sentiments, es hemnes non èm jutjades per açò.

E coma limitacion, peth simple hèt d'èster hemna, non podem arribar a obtier es nauti cargues, donques qu'aguesti tostemp son assignadi entar òme».

Es privilègis femenins van totaument relacionadi damb era objectivizacion produsida sociaument deth sòn còs. Es des hòmes son privilegis tant laboraus coma esportius o sociaus e més .

Seguidament, se qüestionen es capacitats de cada sèxe, en tot demanar se considèren era superioritat de bèth un des sèxes deuant cèrtes activitats.

En ua auta qüestion, era màger part de responses afirmen era igualtat de capacitats. Mès, just dempús, se les hè ua pregunta ena quau se plantege un exemple de desigualtat entre sèxes. Aquesta presente ua evidenta controvèrsia en tot comparar-la damb es resultats dera darrèra qüestion, entre çò qu'era gent pense, pr'amor qu'ei çò que se mos an incolcat qu'ei lo corrècte, e çò qu'era gent aplique ara realitat. Mentres qu'en apartat anterior era màger part de persones afirmauen era igualtat de capacitats damb un 72,1 % de respòstes afirmatives, en aquesta qüestion aguest nombre se redusís ath 54,7% . Er aute 45,3% considere justa era diferenciacion per sèxes ena puntuacion des espròves fisiques. Es respòstes mès senhalades indiquen:

«1. Era fòrça en un espòrt ei diferenta. 2 Er art, era mòda, eth dessenh, èster educadora, era medecina, era investigacion, era enterpresa, eth dret ei terren abonat entara hemna» deishant atau clara ua fòrta especializacion.

Entà acabar, era pregunta finau ei era basa deth trebalh. Era determinacion biologica des caracteristiques personaus contra era adquisicion d'aguestes per mèdis sociaus. Un 16% considere qu'aguestes son exclusivament d'origen biologic, ei a díder que garantisen que son innates, que neishem damb eres, per tant mos les determine eth sèxe. Per contra, eth nombre de persones que considèren qu'er origen ei exclusivament des influéncias sociaus ei superior, un 25,8%; aguestes assevèren qu'era biologia non

dictamine arren. Tot e açò, era majoria s'incline per ua combinacion des dus origens en tot assegurar qu'era nòsta personalitat ei constituïda tant per aspèctes biologics coma aspèctes d'influéncia sociala.

6. Conclusion

Resumidament, dempús d'auer realizat era investigacion per diuèrsi mieis, è arribat ara conclusion de qu'era forma de pensar de cada persona a ua minima part influenciada pes ormones e d'auti aspèctes biologics, sustot en quant as cambis d'ànims e er àmbit instintiu. Mès, majoritàriament se ve fòrça influenciada pes concèptes de genre creats socialament, es quaus presenten ua sèrie d'estereotips qu'auem asumit e aplicam inconscientament en tot eth nòste entorn; aguesti limiten era libertat d'expression des persones en fòrça casi, atau coma tanben genèren ua situacion de desigualtat entre sèxes, es quaus presenten auantatges e desauantages. Aguestes pòden presentar-se en referéncia as oportunitats laboraus, ath mon educatiu... varien segontes era epòca e era cultura.

Paral·lelament, me cau remarcar que damb era realizacion d'aguest trebalh e pogut vèir qu'aguest tipe de tèmes encara estan molt manipuladi socialament e supòsen tabús, per tant ei de relevanta importància que coma societat reflexionesquem sus açò e atau auançar ena equitat.

Anne Ripa Tous